

Unitárius Közlöny

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTI

Dr. BOROS GYÖRGY.

TARTALOM:

A szerkesztő-asztaláról	65	Iskolagondnoki beiktatás	76
Terjed-e az unitárius vallás? ..	68	Tanáraink értekezlete Székely-	
Nők világa	69	keresztúron	77
Az utazásról, Heinrich Józsa		Kuncz Elek tankerületi kir. fő-	
igazgatónő felolvasása	72	igazgató levele, ...	78
Az E. K. Tanácsból.	75	Egyházi és iskolai mozgalmak	80

SIMON LÁSZLÓ

ORGONA és HARMONIUM KÉSZÍTŐ

= KOLOZSVÁRT, JÓKAI-UTCA 5. SZ. =

Elvállalok bármily kivitelű új orgona készitést, átalakitást, kibővitést és hangolást, valamint iskolai harmonium készitést.

Továbbá szószék fölé koronákat jótállás mellett szilárd anyagból és a kitűzöttidőre pontosan elkészítve. Szives pártfogását kéri

mély tisztelettel

SIMON LÁSZLÓ,

orgona készítő.

Az „Unitárius Közlöny“ pártolói.

Hogy az Unitárius közlönyt az eddigi csekély ár mellett 2 k. 40 f. ezután is adhassuk, s a szegényeket is járathassák maguknak, a nyomdai költségekhez szíves készséggel hozzájárultak:

<p>1. Báró Petrichevich Horváth Kálmán ..... 50 K</p> <p>2. Arlov Viktorné Sopron 2 szegény helyett ..... 4 K</p> <p>3. Boros György Ladamos ..... 4 K</p> <p>4. Röschner Valéria Nagybánya ..... 2 30 K</p> <p>5. Dr. Hankó Domokos .... 20 K</p> <p>6. Firtos Dénes Beszterce .. 2 K</p> <p>7. Pákei Lajos Kolozsvár .... 30 K</p> <p>8. Dr. Ferenczi Géza képviselő ..... 5 K</p> <p>9. Ifj. Pataky László képviselő (igéret) Dézsfalva ..... 10 K</p> <p>10. Gyulay Árpád Kolozsvár ..... 5 K</p> <p>11. Dr. Kozma Endre Székelyresztur ..... 5 K</p> <p>12. Létay Gábor Lugos ..... 5 K</p> <p>13. Berde Ferenc bíró Fogaras ..... 2 K</p> <p>14. Szentannai Sámuel .... 2 K</p> <p>15. Pap Mózes igazgató-tanár ..... 3 K</p> <p>26. Ekárt Andor lelkész..... 1 K</p> <p>27. Kiss Sándor esperes..... 5 K</p> <p>28. Vaska Béla lelkész Kőkös ..... 1 K</p> <p>29. Vári Albert lelkész ..... 2 K</p> <p>20. Orbók Ferenc Kolozsvár ..... 2 K</p> <p>21. N. N. főtanácsi tag ..... 3 K</p> <p>22. Ürmösi Károly lelkész.... 1 K</p> <p>23. Dr. Boros György Kolozsv. .... 10 K</p> <p>24. Kovács József Kolozsvár .. 2 K</p> <p>25. Hegyi Gyuláné Kolozsvár ..... 2 K</p> <p>26. Kisfaludi Zsigmond Temesvár ..... 5 K</p> <p>27. Lőrinczy Dénes Szentabrahám ..... 5 K</p> <p>28. Perczel Ferencné Budapest . 42 K</p> <p>29. Balázs János Szentháromság. .... 1 K</p> <p>30. Nagy Béla Kraszna ..... 10 K</p>	<p>31. Dr. Fleischmann Manoné és leánya Budapest ..... 6 K</p> <p>32. Józán Miklósné Budapest .. 4 K</p> <p>33. Boér Gergely Kolozsár ... 10 K</p> <p>34. Ürmösi József lelkész 2 példány Unitárius Közlönyt ... 4 K</p> <p>35 Varga Dénesné Torda 1 pd. U. K. ....</p> <p>36 Szabó Mihály Kolozsvár.. 1 K</p> <p>37 Dr. Geley József B.-hunyad 2 60 f</p> <p>38 Nagy Elemér Gurahoncz ..... 2 K</p> <p>39 Vásárhelyi F.-né Szentgyörgy ..... 2 K</p> <p>40 Kádár József Dés..... 2 K</p> <p>41 Gálfalvi István Harangláb ..... 2 K</p> <p>42 Csiky Károly Kolozsvár.. 1 K</p> <p>43 Nagy Elemér Szentkereszt ..... 3 K</p> <p>44 Ifj. Izsák Antalné Dés.... 2 K</p> <p>45 id. Daniel Gábor Budapest ..... 8 K</p> <p>46 Hegedüs Mihály Prázmár ..... 1 K</p> <p>47 Kiss Kovács István Kolozs. .... 1 K</p> <p>48 Nagy Gergely Nagykároly ..... 1 K</p> <p>49 Létay László Temesvár .. 1 K</p> <p>5) Gál Ambrus ..... 1 K</p> <p>51 Csapkés Manó ..... 1 K</p> <p>5 Máté Sándor Bágyon.... 1 K</p> <p>55 Szatmári Miklós Újzsolna ..... 60 f</p> <p>56 Móricz Márton Kolozsvár ..... 2 K</p> <p>57 Röschner Valéria (2-ik adomány) ..... 2 K</p> <p>56 Ürmössy Jenő M.-Palatka ..... 100 K</p> <p>57. Borbély Péter Torockó ..... 2 88 L</p> <p>58 Bölöni Vilmos Kőröspatak ..... 1 K</p> <p>59. Máthé László Nagyenyed .. 2 K</p> <p>60. Koronabank ajándéka (pers.) ..... 10 K</p> <p>61. Deréki Gy.-né Br. Györfly Róza ..... 200 K</p> <p>62. Kis György Sándor Vargyas ..... 2 K</p> <p>63. Botár János Torockó... .. 6 K</p> <p>64. Szentimrey Pálné Mezőzombor ..... 2 60</p> <p>65. Dr. Jankovich Pál 30 év emlékére ..... 20 K</p>
--	---

Sziveskedjék ezt a lapot az asztalán tartani.

Fogjunk kezét!

Kétséget nem szenvedő tény, hogy az unitárius vallás olyan tiszta, könnyen érthető igazságokat hirdet a melyek minden embernek, minden társaságnak, s minden államnak javára és boldogítására szolgálnak. Mindenkinek kötelessége hogy erről barátját, embertársait tájékozza. Csak egy kis jó akarat kell hozzá s ezt a kötelességet mindenki könnyen le róhatja. Mi ajánljuk és kérjük a következő eljárást öntől, ki e sorainkat olvassa:

1. Ha az Unitárius Közlönyben talál olyan cikket vagy gondolatot, amely érdemes mások figyelmére, *küldje* be abba a helyi lapba amelyet ön vagy családja olvas.

2. Ha lát valamely lapban vagy könyvben olyan cikket vagy közleményt, amely akár az unitárius válásra, akár az unitáriusokra vonatkozik, *küldje* be az Unitárius Közlöny szerkesztőségéhez *Kolozsvárra*.

3. *Ha meg van győződve arról, hogy az Unitárius Közlöny az emberiség javát, a vallás-erkölcsi élet haladását munkálja, jöjjön támogatására, segítségére a legjobbnak vélt módon.*

4. *Ha szeretné hogy valamely kérdésről az Unitárius Közlönyben szó essék ne sajnálja fölhívni rá a szerkesztőség figyelmét.*

5. Ha nem ismerné a Dávid Ferenc Egylet célját és szervezetét szívesen nyújtnak tájékoztatást az Egylet tisztviselői, vagy az Unitárius Közlöny szerkesztősége.

6. Ha az Unitárius Közlönnyt óhajtaná bemutatni valamelyik ismerősének a szerkesztőség szívesen küld mutatványszámot.

Kolozsvár postabélyeg kelte.

Fogadja a Dávid Ferenc Egylet Választmányá szivélyes üdvözlését.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

Kiadja:
A DÁVID FERENCZ-EGYLET.

Szerkeszti:
Dr. BOROS GYÖRGY

Előfizetési ára: 2 k. 40 fillér. Egy szám ára:
24 fillér. Egyleti tagok, 5 évi kötelezettség-
gel, egy évre 2 koronát fizetnek.

Minden pénz Gálfi Lőrincz egyll. pénztár-
nokhoz küldendő Kolozsvárra. — Hirdetések
jutányos árban fölvetetnek. — Kéziratokat
nem adunk vissza.

A szerkesztő asztaláról.

Az újkori embert arról lehet megismerni, hogy könnyen és gyorsan tudja elérni a célját, mert az időt jól fölhasználja s a legjobb eszközöket választja. Aki messze távolba kíván beszélni, a telefont bevezetteti a házába, aki a világ híres énekeseit akarja hallani, vagy gyorsvonatra ül és odaszalad, ahol hallhatja őket, vagy a fonografot viszi a házába; aki mélyen akar szántani, gőzekét használ, aki villámgyorsan akar haladni, automobilt szerez. Mindenki modern . . . de csak az az ember okosan modern, aki nem rugja ki lába alól a földet, s nem huny szemet a történelem tanulságai előtt, aki hisz Istenben és követi Jézust.

Az tenne igazán nagy szolgálatot az unitárius vallásnak, aki minden unitáriust e vallás apostolává tenne. Csak az kellene, hogy mindenik használja föl a kínálkozó alkalmat és adjon tájékoztatást vallásunk igazságairól. Olyan egyszerűek és olyan tiszták azok, hogy a hirdetésük nem kíván nagy tudományos készültséget, hanem a jóra kész szívet. Szívből szóljon a száj s hirdesse, hogy Isten atyánk, Jézus tanítónk és vezérünk a jóra, hiszünk az igaz diadalában, reméljük hogy az ember mindig halad előre s azért mindig kevesbedik a rossz, szaporodik a jó, mert a lélek erősebb a testnél.

*

Egy egyszerű unitárius ember, aki nehéz munkával tartja fenn népes családját, mindig ott látható a templomban nyomorék atyjával és fivérével együtt. A tavasz megnyíltával a kis fiait is mellette láttuk, „mert neki nem esik jól az ebédje, amelyik vasárnapon nem mehet templomba.“ Lám a lelki eledel

nélkülözhetetlen annak az embernek, akit jól neveltek, de ő a testi táplálékból sohasem eszik mértéken túl, „a szeszes italt pedig éppen úgy kerüli, mint a harapós kutyát“.

*

Aki elvesziti az emberekben való bizalmát, elvesziti életének fele részét s az élet céljának legjavát. Aki családot akar alapítani, elsődlegesen bíznia kell a nőben, a női erényekben, a női hűségben és szeretetben. Aki ki nevelni, vezetni, javítani akarja az embereket, bíznia kell abban, hogy az emberben a jóra való hajlandóság meg van és azt diadalmassá lehet tenni. Bizalom nélkül nincsen hitvesi, sem baráti szeretet, nincsen vállalkozási kedv, nincsen bátorság az életre.

A bizalmatlan, gyanakvó, aggódó és kételkedő ember örökösen főzi konyháján az élet mérgét s ha testét nem is veszíti el idő előtt, lelkét örökös betegségre kárhoztatja. Élete nem élet, hanem gyötrődés és lassu haldoklás.

*

Azt mondják, hogy Indiában van egy kis néptörzs, a mely annyira szereti és tiszteli az állatot, hogy némelyik nagytisztelő halálra adja magát, csak azért, hogy a legyeket egy időre elláthassa táplálékkal. No hát ez már igen sok a szeretetből is, de nincsen tanulság nélkül. Mi közöttünk is vannak állatimádók. Sok apró kutya, sok szép ló, némely kis bárányka, egy-egy jámbor macska tanuságot tehet asszonya meg ura mellett. Itt is nem ártana néha mérsékelni a szeretetet, de a szeretet sohasem olyan káros, mint a harag és gyűlölet. Némely szegény sovány házi állat sokat szenved csak azért, hogy ő miért nem szebb, kövérebb vagy mozgékonyabb, pedig csak ő érzi, milyen baj bántja. De a haragos gazda, a mérges cseléd, a könnyelmű gyermek, — Isten a megmondhatója, — mennyit szenvedtetni a kezére került szegény állatot!

*

Ki fizet legtöbb adót? Az aki iszik és dohányzik. A szegényből milliommossá lett amerikai acélkirály Carnegie ezt az érdekes kérdést így fejtette meg: Az Egyesült Államokban 1907-ben fogyasztási adóból befolyt 267.000.000 dollár. Ebből szeszes ital (bor, pálinka és sör) után befolyt 215 millió, dohány után 52 millió. Miután a munkásemberek máskülömben nem fizetnének adót, aránylag azok fizetnek legtöbbet, akik mindennap, reggel is, este is pálinkát isznak. Ha április - október hónapokat vesszük munkás hónapoknak s mindenikre 25 munkanapot számítunk, vagyis kereken 170 munkanapot, s a naponként elfogyasztott szeszt csak 20 fillérre becsüljük egy munkás

ember csak a munka napok alatt 34 koronát adózik. A közbe eső vásár- és ünnepnapokon is megiszik ugyan annyit, tehát hét hónap alatt 68 korona adót fizet csak ezen a címen.

Legjobb ital a tiszta víz. A ki egy jó pohár vizet megiszik eloltja szomjuságát s nem veszíti el sem az eszét sem a pénzét, nem káronkodik, nem verekedik, nem tesz kárt, nem jut börtönbe.

*

Ha a magyar állam bezáratna minden korcsmát, s a szeszt csak orvosi rendeletre volna szabad árusítani öt év alatt a börtönök fele részét átalakíthatná iskolákra, a bíróságot leszállíthatná fele részére, a pénzügyörség költségéből fölláthatná az összes vámsorompókat, s a mi nyeresége tiz év alatt még fönn maradna, abból fölláthatna egyszerre tiz gyárat s a most használhatatlan részegeskedőkből elláthatná szorgalmas munkásokkal.

*

A jövő székely anyái. Sok gondra ad okat ez a tétel. A székelymagyarság jövő nemzedékei* olyanok lesznek a milyenek az anyák. Hogy az anyák milyenek lesznek azzal aggodó gonddal kell foglalkoznunk, mert ma az a szomorú valóság, hogy egy 800–1000 lakossal bíró székelyközségben csak 2–3 leány sem nő fel, mert mindeniket elbocsátják szülőik városra szokni és tanulni. A szemrevaló ügyes leányok további sorsa egészen a véletlenre van bízva. A városon sok rosszindulatu ember leselkedik erkölcsükre és becsületükre. Otthon a szülők aggodva gondolnak a fávollevőkre. Várják a levelet, de hova-tovább mind ritkább és mind rövidebb a levél. Egy idő múlva csak a falusbeliectől jó hír, s azt is inkább sugdosva beszélnek. Végül kitudódik, hogy a leány fölment Budapestre vagy le Bukarestbe. A nagy tömeg között mi sors vár rá megmutatja az uri ruha s a sápadt arc. Hány derék székelyanya pusztul el ezen az uton, csak egy esztendő alatt?! Hallgassátok a falu harangját, mindig egy leányt sirat el, mikor oly szomoruan szól.

*

A budapesti Dávid Ferenc Egyletben Rohoska József sárospataki ev. ref. teológiai tanár tartott felolvasást április 24-én. Immár második ember egy év alatt Sárospatakról. Pozsony és Sárospatak tanárai megmutatták, hogy kell tömöriteni ez előrehaladó emberiség javára.

Terjed-e az unitárius vallás?

Ott, a hol számmal mérik a vallás erejét, sokszor fölve-tik azt a megjegyzést, hogy az unitárius vallás nem terjed. Lapunk megelőző számában említettük, hogy az amerikai unitárius Társulat elnökét, tehát egyházi fejét, vagyis cimmélküli püspökét, várják Angliába. Jelezzük, hogy a férfikora virágjában levő férfiú ezt a hónapot a Brittszigeteken töltötte s óriási hatást ért el valahol megjelent, mert megnyerő ember, kitűnő szónok. A napi lapok s az egyháziak is sok elismerést és dicséretet szórtak rá, de egyik glasgowi lap, más különben hű tudósítását megfűszerezte ezzel a megjegyzéssel: „Az Emerson és Channing egyháza haldoklik, vagy meg van halva.“ Egy kissé furcsa beszéd éppen akkor, a mikor a vezért oly jelesnek találja.

Dr. Eliot megfelelt az illető lapnak s a következő nagy-érdekű kijelentéseket tette: „A valóságtól semmi sem áll távolabb. Igaz hogy kis számú testület, de, kivéve egyedül talán a Keresztény Tudomány követőit, az Egyesült Államokban a számarányt tartva szem előtt, leggyorsabban növevő protestans testület az unitáriusoké. A nemzeti élet különböző ágazataiban vezérszerepet vivő egyének közül igen sok tartozik hozzánk. Ezek között van az Egyesült államok elnöke, a Senatus egyházi szónoka, számos nagy egyetem elnökei, elsőrendű írók és tudományos férfiak, azonkívül a társadalmi munkásság terén rendkívül nagyszámú vezető egyéniség. Az unitárius egyház nemcsak hogy kiváló helyet foglal el a tagjai által, hanem nagy jelentőségű és igen hasznos munkálkodást végez. Haldó eszméi és erkölcsi elvei elvannak ismerve minden protestans testületben. Egy nagybrittániai kiváló utazó, a ki Amerikában hallotta a legjelesebb szónokokat, nyilvánosan kijelentette, hogy az amerikai tanplomokban valóban csak ugyanazt az evangéliumot hallotta. Ez az evangélium a Channingé volt.

Az angol püspöki egyház egyik nagy püspöke röktön rá mondotta: „Igaz van, mi mindnyájan Channinget prédikáljuk.“

Az amerikai elnököt az angol unitáriusok zsinatán — ők konferenciának nevezik — mérhetlen nagy szeretettel fogadták. Az üdvözetekre válaszolva dr. Eliot így szólt többek között: „Mindén unitárius társaságban szeretem hangoztatni milyen nagy előnyt élvezünk mi, milyen nagy előny a mi szabadságunk és testvériségünk a vallásban.“

„De milyen nagyszerű dolog kisebbségben lenni! Igaz, hogy Talleyrand azt mondotta: minden ember együtt többet

tud, mint egy egyedül. Erre egy szellemes amerikai azt jegyezte meg: de ez francia eprigram s a mellett nem is igaz.

Isten a nagycsapatok mellett van, mondotta egyszer egy katona. Nem, ezerszer nem, feleli Eliot. A haladás, az élet, mindig a kisebbségtől származik. Az Isten Galilei mellett volt s nem azok mellett a kik őt elveszítették, Robinsonnal és a Leideni pilgrimekkel s nem Ganddal és a püspökökkel, Zindseyvel és nem a tiltakozókkal, Channingel, Emersonnal és Mertineauval, midőn hódító műveiket irták s tegyük hozzá, Dávid Ferenczel midőn Fehérvárt elítélték. Határtalan öröm az ösök érdemeinek fölismerése és méltánylása. Nagy hála kötelez minket az az örökség, a melyet vallásunkban nyertünk s a mely minket összhangban tart a természettel melyben élünk, a családi élettel, amelyben boldogságunkat megjeljük, a világ szépségével, a mely mindenhol elbájol. Milyen gyönyörűség hogy megszabadultunk a vallás bus és gyötrő félelméből és eljutottunk a hitnek vidámító reménységgel telt nepfényéhez. Tegyük félre minden felekezeties kicsinyeskedést és aprólékos zsörtölődést és fordítsuk minden erőnk és figyelmünket azok felé a nagy igazságok és szép eszmék felé, amelyek előre vezetnek. Mindig kellemesebb a reményteljes utazás, mint a fáradt megérkezés. Örvendjünk ha akadályok vannak utunkban, mert van mit legyőzzünk, már pedig minden elszánt ember fele örömét magában a küzdelemben találja.“

Azt hiszük, hogy ezekben a gondolatokban a magyar unitáriusok is megtalálják a nekik szóló üzenetet.

A nők szerepe az egyházban.

Ha figyelemmel kísérik a társadalmi mozgalmakat, lehetetlen észre nem venni, hogy a nők is gyülekeznek, vitatkoznak új munkakört keresnek. Nagyon szép és csak örvendeni lehet e buzgóságon, csak legyen hasznos és üdvös a cél, melyért küzdenek. Látjuk a feministákat, kik szakítva azzal a tiszta női gyöngedséggel, a mely előtt a férfi mindenkor tisztelettel hajolt meg, új társadalmi rendet akarnak teremteni. Nekik az eddigi munkakör nem elég. A nők szentélyéről, a házitűzhely,

a családi élet szép mezejéről, át akarnak lépni a politikai élet szövevényes utjára, követelik a nők választói jogosultságát. Azzal azonban nem számoltak le, hogy ha bár a nők egy kevés százaléka ugyan azt a munkát végzi is mint a mit a férfi végez, azért a két nem közötti munka és teher viselés között aránytalanul nagy különbség van. De szépen is nézne ki a nő egy izgalmas választási küzdelemben, mikor struccollas kalapját lobogtatva, a férfiak pattogó élcei között néha megtépett ruháival, összekuszált fejdisszel siet érvényt szerezni elveinek. Nem az a nő hivatása. A feminista elvek nevetségesek. Várni kell míg az Isten a két nem közötti különbséget az ő bölcseségénél fogva megszünteti.

Ha a nő a családi életben nem talál elég tág mezőt a munkára, szép szerep, gyönyörű munkakör vár reá az egyházban. A valódi nő a családon kívül az egyházban találja fel igazi szerepét. Sőt valódi családias nő, csak egyházas, vallásos, jószívű nő lehet. Mindenféle a szociális munkásságot sürgetik, de ez is csak vallásossággal, erényes, tiszta lelkülettel és jótékonyssággal érhető el. A mai társadalom és iskola nem ad az ifjaknak vallásos nevelést. Ad tudományt, de nem ad hitet és bizalmat. A mi keveset kap az iskolában, kilépve onnan csakhamar letörlri a társadalom sok hibája, félszége. S az ifju bele megy az élet küzdelmébe, a létért való harcba hit nélkül, Isten nélkül. Ezt nem szabad megengedni. Itt kezdődik egy szép szerepe a nőknek az egyházban.

Ezt a szép szerepkört betölthetnék a nők városon vallásos estélyek rendezésével, melyre az ifjuság meghívandó lenne. Nem kevés élvezetet lehetne szerezni és nyújtani egy-egy estélyen vallásos költemények elszavalása, erkölcs nemesítő olvasmányok felolvasása által. Az ezeket követő eszmecsere sok kételkedőbe hitet és bizalmat öntene, sok ingatagot megerősítene, s a „Ne temere“ kezdetű pápai enciklika alatt lappangó cél, nem egy esetben célt tévesztene.

Még fontosabb a nők szerepe az egyházban faluhelyen. Mit látunk itt? Elszomorító dolgot! Az ifjuság alig hagyta el, de talán még el sem hagyta az iskolát, s már ott van a mulatságokban és a fonóban, a hol sajnos olyan dolgok történnek, a melyeket itt leírni nem lehet. Azt mondják, hogy régen is volt fonó. Igaz, de akkor a házi gazda és asszony otthon ültek és némileg örködtek az ifjak felett. A helytelenkedő illetlen magaviseletüeket rendre utasították. Ma már ezek elmennek hazulról, s magokra hagyják az ifjakat, hogy annál fesztelenebbül mulathassanak. A felügyelet nélkül maradt ifjak, feledik, hogy „nem az fertőzteti meg az embert a mi a

száján bemegy, hanem az a mi onnan kijő“ s hallatnak nem épületes kifejezéseket. Szükséges volna tehát faluhelyen, ha a jobb gondolkozású, miveltebb lelkületű nők egyesülnének s vennék magoknak azt a kedves fáradságot, hogy magokat felosztva, rendre a fonóban, az ifjuság körében megjelenének s őrködnének azok erkölcsi élete felett. Kellemessé sőt még tanulságossá is lehetne tenni így a főnö estélyeket, ifjusági összejöveteleket. Előre kijelölt ifjak, az iskolai könyvtárból, vallásos irányu könyvekből tanulságos részleteket olvasnának fel, szavalnának, közbe egyházi és hazafias énekeket énekelnének. Ezek mellett a munka is több haszonnal járna.

Ez a szövetkezet foglalkozhatnék jótékonysággal is, mert minden községnek van szerencsétlen elhagyatott tagja. Ezeket felkarolni, megszánni nemcsak szép, de legilletékesebb szerepe a nőnek. Buzdítani a templom látogatásra, felébreszteni az áldozatkézséget ismét a nők szép hivatása.

Az isteni tisztelet kiegészítő, sőt vonzó része az éneklés. Sajnosan tapasztaljuk, hogy ezt épen a nők nem gyakorolják a templomban. Ugy, hogy ha elvétve hallunk egy szép női ének hangot bevegyülni a férfikarba, nem győzünk eléggé gyönyörködni abban, s mintegy keressük, hogy ki szerezte nekünk azt a kellemes percet. Ha a nők együttesen, egymást buzdítva, részt vennének a templomi éneklésben, mennyivel bensőbbé lehetne tenni az isteni tiszteletet, vonzóbbá a templomot. Ezekkel sokkal szebb és magasztosabb munkát lehetne végezni, mint az annyit hangoztatott feminista elvekkel.

„Ha hiszsz, meglátod az Istennek dicsőségét.“ Cselekedjenek, hogy lássanak. (Szívesen fogadjuk olvasóink véleményét erről a tárgyról. *Szerk.*)

Osváth Gábor.

Espereseinktől ígért cikksorozat harmadik közleménye. Osváth Gábor ürmösi lelkész, felsőfehérvári esperes, született 1861-ben.

Az utazásról.

* Heinrich Józsa igazgatóné felolvasása a Dávid F. egyletben.

II-ik közlemény.

A társas utazásoknak egyik válfaja a tanulmányut. Nemcsak nálunk, de különösen külföldön gyakran találkozunk egy-egy csapat fiatal emberrel, vagy fiatal leánnyal, akik egy vagy több vezető tanár kíséretében bejárnak egy jó darab földet ismeretük gyarapítása céljából.

De akár egészen egyedül, akár másod- vagy sokad magunkkal kelünk utra, megelőzőleg sok gondunk akad. Egyszer az uti terv megállapítása, aztán az uti podgyász nem kevésbé fontos kérdése, valamint a podgyász főalkatrészének kiválasztása: az uti toilette!

Mind a három neme az előkészületnek elkerülhetetlen kelléke az utazásnak. Ha pusztá kedvtelésből, üdülés céljából utazunk s utunk iránya egészen tőlünk függ, úgy annak a megállapítása, jó térkép, utazási kézikönyvek segítsége mellett tapasztaltabb utazók meghallgatásával bizonyosan sikerülni fog — s bátran indulhatunk el, kivált ha kellő mennyiségű pénzzel látjuk el magunkat.

Az előkészületek ez a része sok kellemes órát szerez nekünk. Az utiterv megbeszélése közben már előre is élvezzük a látandó szép vidékeket, már előre is örvendünk annak a műélvezetnek, amit a muzeumok, képtárak, kiállítások megtekintése fog nekünk szerezni. Azért az utrakészülés ne csupán az uti ruha összeállítása, hanem valóságos előtanulmány legyen. Mennyivel több élvezetet nyújt a vidék sajátossága, változatosága, ha megelőzőleg figyelemmel olvastunk mit — hol kell különösen nézni és látni.

Sokszor szórakoztató olvasmányainkban találó, szemléletes útleírásokra akadunk, vagy hangulatkeltés céljából egy-egy vidék kiváló pontjának élénk színekkel való ecsetelésére, a mi szintén utmutatással szolgálhat nekünk. — Ha jól emlékszem valami Werner v. Merlitt regény — színhelye a déltiroli Dolomiták. Midőn először azt a hatalmas sziklafalak, merész csúcsokban gazdag vidéket bejártam, eszembe jutott, hogy abban a regényben Landró-ról, annak egy szállodájáról volt szó, a melynek terrasszeáról fenséges kilátás nyílik a Monte-Cristallora. — Eppen jókor jutott eszembe — megállítottam a kocsit, felmegyek a terrasszera és onnan egy felejthetetlen kép tárul szemeim elé. A Monte Cris:alló égbenyuló bérce, hóborított csúcsával, ragyogó glecserével, reggeli világításban. A felkelő

nap a gyenge rózsaszíntől a sötét biborvörösre festi a jégárt. — A hegyek jobbról balról még halvány ibolyaszírből szerényen sorakoznak a királyuk körül. — Lám e felséges látványtól meg lettem volna fosztva, ha nem olvastam volna erről a vidékről. — Így néha a véletlen is utmutatásul szolgálhat — miután azonban a véletlen nagyon megbízhatatlan tanácsadó úgy sokkal jobban tesszük, ha tervszerűen készülünk azokra az élvezetekre, amelyek útközben reánk várnak.

Úgy üdvözöljük utazásunk egyes vidékeit, mint régi jó ismerősöket, szinte átélvezzük a viszontlátás örömeit. De előkészületre van szükségünk akkor is, ha műélvezetre áhítunk a muzeumok — képtárakban és kiállítóhelyekben. Nem olyan könnyű dolog a muzeumok, műgyűjtemények, képtárak megtekintése, mint azt hamarjában gondolnók.

Bemegyünk, nézzük a Bädekert, keressük a számot, olvassuk a műalkotójának nevét, a mű címét s tovább megyünk — halálra kifáradunk s nincs egyéb hasznunk, minthogy elmondhatjuk: láttam ezt — vagy amazt a remekművet. Nincs is nevetségesebb alak a muzeum látogatók közül, mint ilyen Bädeker forgató, aki azon örvend, hogy megtalálta a megfelelő számot és abban a büszke öntudatban, hogy jól végezte a dolgát, tovább megy.

A komoly látogatóra nézve kellemetlenebb ember az, aki ítéleteit, érzelmeit meglehetősen hangosan és egészen banális frázisokban minden tekintet nélkül a többi szemlélőre, szinte kihívóan nyilvánítja: Ki ne bosszankodott volna már ilyen felkiáltásokon: No ez csudás szép! Ez az alak valósággal él! Él, ha mondom! stb — Egy harmadik fajta is van a műgyűjtemények látogatói között, akik szintén kevés haszonnal járnak be a termekbe, azok t. i. csak divatból, azért mert a bon-tonhoz tartozik keresik fel azokat s ott is divattanulmányokat tesznek.

Üdvös dolog mielőtt a világvárosok nagy tárlatait felkeresnők, kisebb gyűjteményeket áttanulmányozni, s így valóságos szellemi traininggel neki fogni a műkincsek élvezetéhez. Volkmann német aesthetikus is azt mondja: Valamint minden szellemi dologban tiszta, biztos világosság többet ér, mint bizonytalan homályos meghatározás, úgy a művészetben is állítom hogy valódi világosság és biztos tudat az élvezetet nem kicsinyíti, sőt elmélyíti és fokozza.

Az úti előkészítés második pontja: az úti készségek összeállítása nem kevesebb gondot ad nekünk. Mit vigyünk útra? Milyen bőröndöt válasszunk? Hogyan küldjük el podgyásunkat — magunkkal vigyük-e — vagy előre küldjük?

Nehéz problémák ezek, amelyeknek megeléjtése bizony elég fejtörésünkbe kerülnek. Aki már sokat utazott, az tapasztalatból tudja, hogy az utazás legkevésbé kellemes momentuma a podgyász ellátása volt. — Hogy sokat vagy keveset vigyünk-e magunkkal az szorosán utazásunk céljától függ. — Ha azért kelünk utra, hogy meglehetősen rövid idő alatt sokat, sokfielét lássunk, akkor bizony a minimumra redukált úti podgyász megkönnyíti sorsunkat. Ha azonban szándékunk egyik-másik helyen valamely palota, szálloda vagy elegáns pensió vendégeivé lenni, akkor bizony nem kerülhetjük el egy-egy szebb ruhának az utaztatását sem. Gyakran célszerűnek mutatkozik öt kilós csomagokban podgyászunkat postán előre rendeltetési helyére küldeni, mert nemcsak hogy ez a módja a csomagszállításnak gazdaságosabb, de podgyász nélkül utazásunk sokkal kellemesebb is. De semmiesetre ne felejtjük el bőröndeinket könnyen felismerhető jellel ellátni pl. névvel v. számmal, ami annak kiadatását gyakran nagyon megkönnyíti. Minden jóízlésű nő tudja, hogy utra lehetőleg jó szövetből készült, jól illő ruha feltétlenül szükséges, olyan amelynek színe, készítési módja kibírja a port, füstöt, napsugárt és esőcseppet egyaránt. De azt is tudja, hogy minden feltűnést keltő divatcikket kerülni fog, kivált ha a sors úgy hozza magával, hogy egyedül utazzék.

A rikító színű vagy bizarr formájú úti öltözék mindenestre magára vonja az utasok figyelmét, aminek megnyilatkozásai nem mindig kellemesek.

Egyáltalában úgy tapasztaljuk, hogy az utazás művészet a maga nemében. Bizonyos jártasság is kell ahhoz, hogy azt kellemessé tegyük. Ha már többet utaztunk bizonyos típusokat fogunk az utasok között megkülönböztethetni. Az ideges, a „jóétvágyú“, a hétalvó, a kötekedő, a lármás, a kártyázó, a kíváncsi utas mind ismert alakok, akik nem mindig teszik a velük való utazást kellemessé. — Sokszor órákon át vagyunk kénytelenek ilyen útitársak jelenlétét elszenvedni, anélkül, hogy képesek lennének szabadulni tőlük.

Néha kedvez a sors; kellemes és szellemes utasokkal osztjuk meg vasúti szakaszunkat. — Kellemes beszélgetés közben gyorsan telik az időnk. Ilyen úti társalgások akkor valóban szórakoztatók, ha teljesen személytelenek — nem vonatkoznak egyéni viszonyok, családi helyzetek, egészségi állapotok tárgyalására, hanem inkább közérdekű kérdések, — bejárt vidékeken szerzett benyomások tapasztalatok s más hasonló témák többé-kevésbé beható érintésére. Utközben ismerhetjük meg embertársaink műveltségi fokát, egyéni haj-

lamait és emberbaráti szeretetét is. — Az igaz, hogy sokszor az utazással járó különböző helyzetek önzővé, haragossá teszi a különben eléggé altruistikus érzelmű, nyájas természetű embert is, pl. ha éjjel már harmad magával ül szakaszában és a közelebbi állomáson egy anya pólyásbabájával száll be hozzá. Hol marad legtöbbször ilyen esetben az emberbaráti szeretet.

Az E—K. Tanácsból.

(Márcz. 10 és ápril. 16-án tartott ülések.)

Az elnöki előterjesztésekből örömmel vétetett tudásul, hogy Taft Vilmos az Északamerikai Egyesült Államok új elnöke, aki vallásilag unitárius, meleg köszönetét fejezte ki megválasztása alkalmából a főtiszt. püspök úr által E. K. Tanácsunk nevében kifejezett üdvözlétért. A titkári havi jelentésből megemlítjük, hogy a vallás és közokt. miniszter úr az 1907. évi XXVII. t.-c értelmében tanítói fizetés kiegészítésre újabban: Gálffy Kálmán füzesgyarmati, Gálfi Ferencz jobbágyfalvi, Fazakas Péter nyárádszentmártoni tanítók, továbbá évötödös korpótlék fedezésére Gálfalvi Péter székelykáli tanító részére utalta ki a megfelelő összegű államsegélyt.

A nyárádgálfalvi, valamint a bülöni egyházközségeknek iskolájuk államosítása ügyében hozott jegyzőkönyvi határozatai jóváhagyattak, úgyszintén az alsórákosi egyházközségben az énekvezéri állás szervezése ügyében hozott határozat. A külföldi, udvarhelyi, felsőfejéri egyházkörökben 1908. évet illetőleg megtartott esperesi vizsgálatról felterjesztett jegyzőkönyvek, egyes észrevételekkel, elfogadtattak. Egyházunk főkepenzeinek a kolozsvári pénzügyintézetekben miként való elhelyezése 1909. évben meghatározott. Kolozsvári főgimnáziumunkban a jelen tanév végén tartandó érettségi vizsgálatok idejéül az írásbeli részt illetőleg május hó 17—19, a szóbeli részt illetőleg június hó 25, 26, 28, 29, 30 napja tüzetett ki és egyházi részről elnöknek Kozma Ferencz kolleg. felügyelő gondnok kéretett fel. Lőrinczy Dénes nyug. vezérőrnagynak a székelykereszturi gimnázium javára tett 2000 koronás alapítványa örömmel és köszönet kifejezésével fogadtatott el. A bordosi egyházközségnek templom, a recsenyédi egyházközségnek lelkeszi lakóház, a ravai egyházközségnek tanítónői lakóház építésére engedély adatott. Örömmel vétetett tudomásul, hogy a vall. és közokt.

miniszter úr az alamori „László“ tanyán egy tanyai iskola szervezésére beleegyezését adta és a tanítói fizetés kiegészítésére évi 900 kor. államsegélyt kilátásba helyezett. Örömmel és köszönettel vétetett tudásul az is, hogy Péterfi Zsigmond nyug. igazgató a főgimnazium javára főtitzt. Ferencz József püspök úr nevére korábban tett alapítványát a főtitzt. püspök úrnak jelen évi névnapja alhalmából újabban is 50 koronával gyarapította. Kisgyörgy Imre magyarországi lelkész fölvétetett a belső emberi nyugdíjintézet tagjai közé. Özv. Gábor Mihályné nyugdíja, halál okán, beszünttetett. A bágyoni birtok hasznóbérbeadása nem sikerülvén, jelen évben a birtok házilag kezelése határozatott. Egyházunknak a pénz'ári helyiségben őrzött értékpapírjainak betörés elleni biztosítása határozatott. A betérjesztett különböző számadások 1908. évről és 1910. évi költségvetések helybenhagyattak és elfogadásra az E. Főtanács elé terjesztetnek. A jelen évi E. Főtanács ideje aug. 29-re tüzetett ki.

V.

Iskolagondnoki beiktatás.

Április 4-én Székelykereszturt megújult az utóbbi negyven esztendő vezető gondolata s a gymnasium százéves multja. Előttünk mozgott Raffaj Károly az akkor hires, lelkes harcossa a gymnasium érdekének. Hallottuk mily hévvel követelte Keresztturnak a VI-ik osztályt. Láttuk hogyan kelt sikra mellette a középső és belső székelység. Megjelen Orbán Balázs a nagyszívű székelymagyar, Marosi Gergely a tüzes nyelvű igazgató, id. Daniel Gábor a ki három minőségben is mindig híven, kitartóan ez iskoláért lelkesült, halljuk az ámériki jó barátot Fretwell Jánost miként lelkesít túl az Oceánon és Sándor János igazgató csendes és biztos lépteit szép hangját, nagy tekintélyét, atyai szeretetét a falak visszhangozzák. Megjelennek László József, Gombos Sámuel, a kiknek mindenike csupa szív és melegség a székelyért s ezért az iskoláért. Pálffy Dénest s elődeiket Jakab Lajost, Koronkát, a két Árkosit Vitálist, Kovács, Török espereseket s a többi lelkes és nemes barátot ott éreztük az iskola falai között április 4-én a gondnoki beiktatón azért, mert azt is éreztük hogy ez a soktól szeretett, sokat szenvedett iskola új s nagy korszakba lépik.

Hogy éppen az új gondnok beiktatásához fűződnek ezek a gondolatok, nyilván való és természetes, mert Dr. Kozma Endre oly fiatalon jutott a nagyjelentésű gondnoki méltóságra hogy alatta és vezetése mellett minden remény megvalósulhat a mit valaha ehhez az iskolához fűztek.

Immár főhatósági határozat hogy az iskola VIII. osztályra kiegészíttessék. Ministeri intézkedés történt hogy a tanári fizetés és az építés állami segítséggel befejeztessék. Fáradhatlanul buzgó igazgató, erős, fiatal tanári kar tartja kezében az iskolai oktatás és nevelés sorsát. Tehát minden készen áll hogy hozzá fogjunk a befejező nagy építés szép munkájához. Ezért oly szerencsés dr. Kozma Endre hogy éppen most foglalja el gondnoki székét. Dr. Kozmát a családi hagyományok is ehhez az intézethez kötik. Atyja tanára volt, elődeik ott tnnultak, s az intézet jóltevői között szererepeltek, ő maga is Kereszturt született, s oda vitte közjegyzői hivatala. De e mellett ifjú képessége, unitárius buzgósága, a tan és nevelésügy iránti lelkesedése, az ifjúság iránti szeretete, mind jogalapul szolgálnak várakozásunknak.

Van még egy nagyon becses tényező, a mi reménységünk megvalósultát bizonyossá teszi: két gondnok társa Dr. Jankovits Pál és Daniel Lajos, mint az intézet ügyének kipróbált vezérei oly erős jobbkézzel vezetik be a közeli és távoli jövő nagy munkájába, hogy immár talán semmi sem marad fenn a mit kívánhatnánk, legfönnebb az összes tényezők egyöntetű, lelkes és kitartó munkásságát. Mint hogy ennek sem áll utjában semmi, immár e helyről is tárt szívval üdvözöljük az új gondnokot dr. Kozma Endrét a szerencsés, a nagyreményű férfiut és kívánunk neki sikert.

Az ünnepélyt az ifjusági Énekkar nyitotta meg, dr. Jankovits Pál isk. gondnok szép és értékes beszéddel vezette be a dr. Kozma székfoglaló értekezését, amelyben értékes programját adja munkásságának. Az új gondnokot megfelelő lelkes beszédekben üdvözölték az E. K. Tanács nevében Végh Mihály titkár, a Papnevelő Intézet nevében dr. Boros György, a kolozsvári főgymnázium nevében dr. Gál Kelemen, s végül a kereszturi gymn. nevében Pap Mózes igazgató üdvözölte szeretettel s biztosította a tanári kar hű támogatásáról.

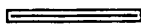

Tanáraink értekezlete Székelykereszturon.

Tanáraink második értekezlete április hó 5-én folyt le Székelykereszturon nagy érdeklődés mellett. Kolozsvári taná-

raink már előző nap délben megérkeztek, hogy résztvehessenek a kereszturi gimnázium szép ünnepélyén, a Kozma Endre dr. felügyelő-gondnoki beiktatásán. Az értekezet 5-én reggel 9 órakor kezdődött Pap Mózes igazgató tartalmas, megszívlelésre alkalmas, gondolatokban bővelkedő elnöki megnyitójával. Utána dr. Gál Kelemen igazgató lépett az előadói emelvényre s tartotta meg roppant figyelemmel hallgatott előadását „Reformok a középiskolai nevelés terén“ címen. Elmondhatjuk, hogy ritkán részesülhetünk abban a kellemes szerencsében, hogy egy ilyen minden tekintetben kiváló, magas színvonalu értekezést hallhassunk.

Azután Gálfi Lőrinc tanár „Őszinteség a nevelésben“ c. tartott érdekes, élénk vitakozásra alkalmat nyújtó felolvasást. Majd dr. Szolga Ferenc értekezett nagy szaktudására valló felolvasásában a természetrajzi oktatásnak a szép érzék szolgáltatásban kívánatos szerepéről. Végül Pálfi Márton tanár számolt be élénk, megkapó módon a latin nyelvnek új módszer szerint történő tanításáról. Ezzel az értekezlet, melyen többen voltak jelen papjaink és Keresztur s a vidék vezető férfiai soraiból, Pap Mózes igazgató s dr. Boros György theologiai dékán záró szavainak elhangzása után délután 3 órakor bevégeződött.

Kuncz Elek tankerületi kir. főigazgató levele.

Az unitárius tanári értekezlet Székelykeresztúrról sürgönyileg üdvözölte. A főigazgató ur Pap Mózes igazgatóhoz a következő szivélyes levéllel válaszolt, melyet egész terjedelmében közlünk:

Meleg üdvözetük és elismerésük már csak azért is jól esik nekem, mert azokból megelégedettségre kell következtenem. Ennek pedig, — bármi kis részben járulhattam is hozzá — mindenesetre örülök, munkájuk sikerének első és főfeltétele a megelégedettség lévén.

Ha az Isten még egy ideig megsegít és bármily rövid ideig is előmozdíthatom intézetük úgy mint mindnyájuk jogos érdekeit, legszentebb kötelességemnek fogom tekinteni továbbra is szolgálatukra állni.

Közölje kérem elismerő meleg üdvözetükért a kereszturi úgy mint a kolozsvári kartársaknak is köszönetemet,

Szivélyes üdvözlettel maradtam

Kolozsvárt, 1909. április 6 án.

Igaz híve:

Kuncz Elek.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

Dr. Eliot a Harvard Egyetem rektora, kitől a megelőző számban levelet közöltünk, abban a nagy kitüntetésben részesült, hogy följánlották neki a londoni nagykövetséget. Jelleme, tudása, nagyszámu társadalmi erényei — írják az amerikai lapok mind kiválóan alkalmassá teszik Dr. Eliotot e befolyásos állásra.

• **Árkossy Lajos** MÁV. ellenőrt, a D. E. választmányának buzgó tagját, a keresk. miniszter főellenőrré nevezte ki. Szívélyesen üdvözljük.

Kitüntetett tanítók. A Vallás és közoktatásügyi miniszter ur az érdem elismeréséül, több jeles tanítót részesített igazgatótanítói előléptetésben. Ezek között vannak Lőrinczi Dénes csokfalvai, Pálffy János kékesi, Bedő József oklándi, és Hadházy György mocsrai tanítók. A három első erdélyrészi iskolákban működik. Hadházy György a messi Ung megyében már husz éve szolgálja a tanügyet és büszkén vallja magát unitáriusnak. Üdvözljük a jeles férfiakat és gratulálunk a kitüntetéshez.

Hírek. Kolozsvárt a tavaszi gyümölcsészeti tanfolyamon Németh István és Göncz Mihály lelkészeink vettek részt a meglátogatgatt főiskolánkat és az egyházi hivatalokat.

Az Unitárius lelkész-kör közgyűlését a Választmány már kitűzte volt Hodmezővásárhelyre július 1-ső napjaira, midőn tudomására jutott hogy a E. Fő Tanács augusztus hónapban lesz. E miatt le kellett mondanunk a sok szép reményről s arról a nagy eseményről hogy az unitárius papok az Alföldön összesereglenek. Immár a rendes közgyűlést megtartjuk a Főtanács előtti napon s a vidékét az őszön majd ott a hová meghívást kapunk. A vidéki lelkész-körök évi jelentését kérjük Lőrinczi Dénes titkárhoz Tordára július 31-ig, a tagdíjakat Végh Mihály pénztárnokhoz Kolozsvárra az indítványokat akár az elnökökhez akár a titkárhoz.

Unitárius Érsek. New-Yorkban a 85 éves pap Collier Róbert tiszteletére ünnepélyt rendeztek. Az ünneplők között volt a többszörös milliomos Carnegie, a ki szintén beszédet tartott és az ünnepeletről így nyilatkozott: D. Collier nem közönséges pap hanem érsek és szent, kit igazán a keresztény pap eszményének tart.

A Dávid Ferencz Egylet Confirmációi Emléke — szíves fogadásban részesül, a mit bizonyít e levél: A küldött confirmációi emlékkönyvet köszönettel megkaptam. Nagyon kedves kis könyv! Nagy örömet szerzett nekem, melynek minden sorából a Jézus szeretetének megnyilatkozása oly mélyen hatott szomjas lelkemre! Köszönet és hála érte! Az árát itt küldöm bélyegegben. (24 fill.) *Somkereki Elek.*

Az egylet pénztárába f. évi február 1-től április 20-ig rendes tagsági díjat fizettek: Máté László, Bedő Károly Nagyenyed, Zsákó Istvánné, Comanescu Sándorné Kolozsvár, Hadházi György Mokcsa, Érsek Lajos Urikán, Dr. Borsai Áron Bánffy-hunyad, Lakó István Segesvár 909-re, Móricz Károly Nagyilonda 907—911-re, Gábor Alhertné Székelyudvarhely 908—909-re, Borbély Péter Tórockó 908—911-re, Pál Mihály Kolozs, Lengyel Ferenc Piski 901-re, Dr. Tóth György Kolozsvár 909—910-re, Botár János Tórockó 908—909-re, Kisgyörgy Benjámín, Porubszky Ferenczné Kolozsvár 909-re, Ádám Dénes Budapest 909—910-re, Csép András, Pap Ferenc Petrozsény 909-re.

Előfizetői díjat fizettek: Dr. László Albertné Pécs. Fekete Benjamin Székelyudvarhely 909-re, Dr. Jancsó Ödönné Marosujvár, Dr. Jeney Elekné Nagyenyed 908-ra, Özv. Sándor Istvánné 909-re, Kiss Juliska Bágyon, Gerjovits József Pécs, Szegedi Árpád Klobucsár Viktor Budapest, Végh József Székelykocsárd 909-re, Medán Endre Nagysomkút 908-ra, Szőnyi

Gáborné Kolozsvár 90)—910-re, Cseh Kálmán Zilah, Szentimrey Pálné Mezőzombor, Péterfi Anna Nagyenyed Szentanna Sámuel Kiskunfélegyháza, Kovács Gábor Szerencs, Dr. Gelei József Bánffyhunyard, László Pálné Abásfalva 909-re.

A kereszturkői fiókegyelet pénztárába fizettek: Zöld Mariska Magyarandrásfalva 909—910-re, Raffaj Domokos, Raffaj Domokosné Újszékely, Kökösi Mihály Tordátfalva, Kozma Miklós Fiafalva 9 9-re, József János Firtosváralfa, Sándor Aron Kadács, Bencédi Ferencz Tarc-afalva, Sándor Géza Siménfalva, Péter József Tordátfalva 908-ra, Erdős Mihály Csehétfalva, Gönc Károly Székelyszentmiklós 907—908-ra, Máté Lajos Firtosváralfa 90-re.

Az Udvarhelykői fiókegyelet pénztárába fizettek: Ifj. Deák József, Tibald József, Tibald Józsefné, Benedek András Homorodujfalva, Unitárius Egyházközség, Demeter Dénes, Demeter Dénesné Karácsonfalva, Unitárius Egyházközség, Ajtai János, Ajtai Jánosné, Péterfi Áron, Péterfi Áronné, Kriza Sándor, Kriza Sándorné, Barra Lajos, Özv. Hermann Károlyné Homoródalmás Unitárius Egyházközség, Péter Sándor, Péter Sándorné, Vajda Antal, Barta Ferenc, Bedó József, Mété Lajos Varosfalva, Unitárius Egyházközség, Kiss György, Úrmösi Károly, Úrmösi Károlyné Homorodjánosfalva, Szén Mihály, Szén Mihályné, Nagy Gyula Homorodszentpéter, Unitárius Egyházközség, Egyed Ferenc, Kiss András, Úrmösi József, Úrmösi Józsefné, ifj. Barta Mózes, Özv. Salamon Adolfné Homorodszentpál, Unitárius Egyházközség, Gál József, Úrmösi Jenő Recsenyéd, Unitárius Egyházközség,

Dombi János, Györfi István, Kiss József Homorodszentmárton, Kovács Imre, Bedó Albert Homorodkcményfalva, Unitárius Egyházközség, Kiss Mózes, Özv. Gergely Mózesné, Kádár Lajos, Kádár Lajosné Abásfalva, Pap Zsigmond, Barabás Vilmos Gyepes, Sándor Gergely, Bálint Balázs Lókod, Unitárius Egyházközség, Balázs András, Vida Sándor, Sándor Mózes Kénos, Vári Albert Székelyudvarhely, Unitárius Egyházközség, Kiss Jakab, Kiss Jakabné, Kónc János, Szatmári Miklós, Sándor Gergely Székelyderzs, Mátyás János, Mátyás Jánosné, Szatmári Lajos, Szatmári Lajosné Székelymuzsna, Unitárius Egyházközség, Máté János, Máté Jánosné, Kisgyörgy Sándor, Kisgyörgy Sándorné, Kisgyörgy Zsuzsa, Kiss Tamás, Székely Zsigmondné Vargyas, Unitárius Egyházközség, Özv. Benedek Imréné, Bedó József, Bekő Mihály, Borbáth Zoltán, Deák Lajos, Egyed Albert, Dr. Hinléder Ernő, Máté István, Pál Ferencz, Pál Ferennzné, Pál Jánosné, Dr. Pap Ferencz, Pollák Ignác, Szabó Dénes, Rend Aurél, Vass Albert Oklánd, Kiss Anna Kibéd 909-re, Kelemen Lajos Karác-onyfalva, Márkos András Homorodjánosfalva, Szabó Mózes Homorodszentpál, Id. Gergely Mózes Abásfalva 908-ra, Sándor Gergelyné Székelyderzs 904-re, Bencédi Mózes Karácsonfalva 907-re, Péter József Székelyzombor 905 907-re.

Az U. K. költségeire ajándékoztak: A kolozsvári koronabank 10 K. Borbély Péter Torockó 2 K 88 f. Kisgyörgy Sándor 5 K. Fülöp Mózes 4 K. Egyed Ferenczné 40 f. Botár János Torockó 6 K. Szentimrey Pálné Mezőzombor 2 K 60 f. Kolozsvár 1909. ápr. 20-án. *Püffi Lőrincz*, pénztárnok.

Májusi menetrend-változások az erdélyi részben.

A vasuti menetrend május elsejétől kezdve az erdélyi részekben akövetkező változásokat mutatja:

Az 515-ös, 505-ös, a szamosvölgyi 2-es számú személy és az 502-es számú gyors változatlanok lesznek.

Az 508-as eddig reggel 8:30 perckor indult Kolozsvárról, most 8:32 perckor indul.

A Beszterczéről jövő szamosvölgyi változatlan.

Az 548-as személy szállító teher eddig érkezett Kolozsvárra délben 11:50 perckor, most érkezik 12:28 perckor.

Az 507 személy érkezett Kolozsvárra d. u. 5:21-kor, most érkezik 5:10 perckor. Eddig indult d. u. 5:59-kor, most indul 6:04 perckor. 512-ös változatlan.

A szamosvölgyi 14-es személy eddig indult Kolozsvárról d. u. 5:41-kor, most 5:25-kor indul.

A szamosvölgyi 1-es számú vonat Beszterczéről érkezik Kolozsvárra d. u. 5:24-kor. eddig érkezett 5:32 perckor.

Az 541-es teher vonat személy szállításra eddig érkezett Kolozsvárra este 8:21-kor, most érkezik 8:31-kor és már Tövistől személy vonat lesz, holott eddig Kolozsvártól volt az.

Az 611-es gyors Segesvárról indult eddig Kolozsvárra reggel 6:03 perckor, most 7:13-kor indul. Eddig érkezett Kolozsvárra délben 12-kor, most 12:56-kor érkezik.

Kolozsvárig mint személyvonat jön s innen mint gyors az eddigi déli 12:32 helyett indul d. u. 1:06 perckor.

Az 544-es személy szállító teher eddig indult Kolozsvárról délben 12:25-kor, most 12:57 perckor indul. A csatlakozás Gyéresen, Kocsárdon és Tövisen megmarad.

Az 506-os személyvonat eddig Kolozsvárra este 8:27 perckor érkezett, most 8:32 perckor érkezik. Indulása változatlan.

Mint említettük 1909. évi május 1-től kezdve a gyorsvonatok a Budapest nyugoti pályaudvarról fognak indítani, illetve Budapest nyugoti pályaudvarra fognak megérkezni.

Ez által a gyorsak a Budapestről való indításnál, illetőleg az odaváló érkezésnél következő változásokat fogják szenvedni.

Az 501-es eddig érkezett a keletire reggel 7:50-kor, most érkezik a nyugatira reggel 7:30 perckor.

Az 502-es eddig indult a keletiről este 9:15 perckor, most 9:10-kor.

Az 503-as eddig érkezett a keletire d. u. 1:40, most érkezik 1:50-kor.

Az 504-es, eddig indult keletiről d. u. 2:25, most indul 2-kor.

A 603/511 eddig érkezett a keletire este 9:40-kor, most érkezik 9:55-kor,

